

ספרי' – אוצר החסידים – ליונאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יום ב' דראש השנה, ושבט שובה, ה'תשל"א

יוצא לאור לראש השנה ה'תשע"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה (ופרצת)

שנת הקהל

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

פתח דבר

לקראת ראש השנה הבעל"ט, הננו מוציאים לאור התוועדות יום ב' דראש השנה וש"פ האזינו, שבת שובה ה'תשל"א — הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"ה אלול, ה'תשע"ו (ופרצת),

שנת הקהל

מאה וחמישים שנה להסתלקות היולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2016 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5776 • 2016

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. יום ב' דראש השנה, ה'תשל"א.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א נטל ידיו הק' לסעודה¹.

צוה לנגן הניגון "אבינו מלכנו".

ניגנו הניגון "כי אלקים יושיע ציון", וכ"ק אדמו"ר שליט"א עמד מלא קומתו ורקד על מקומו זמן רב בשמחה רבה².

אח"כ צוה שא' המסובים יפרוס מפה ויקדש³ (בכדי שהקהל יוכל לומר לחיים).

צוה לנגן ניגון מאדמו"ר הזקן⁴, ניגון ה"קאָפּעליע" (לאדמו"ר האמצעי), ניגון הצ"צ, ניגון אדמו"ר מהר"ש, וניגון אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ומכ"ק מו"ח אדמו"ר.

צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה זה היום תחלת מעשיך.

כ"ק אדמו"ר שליט"א ברך ברכת המזון על הכוס (ולפנ"ז אמר, שחלוקת "כוס של ברכה" תתקיים מחר (ביום הש"ק) לאחרי ההתועדות), ואח"כ התפלל עם הציבור קבלת שבת.

אדה"ז או"ח סרע"א ס"ריא. וש"נ).
 (4) כשהתחילו לנגן ניגון ד' בבות, שאל כ"ק אדמו"ר שליט"א (בבת-שחוק): מדוע בחרו ניגון זה דוקא? ("וואָס עפּעס דער ניגון") — הרי יש כמה ניגונים של אדמו"ר הזקן (וניגנו הניגון "קול דודי"). — יש לציין, שבסיום התועדות וא"ו תשרי (לקמן ע' ...). צוה לנגן ניגון ד' הבבות, באמרו, שצריך להשלים זאת מראש השנה.

(1) ואח"כ נתן כמה בקבוקי משקה, ובקבוק הסודה (לאחרי שעירב בהם יין מכוס), וכן נתן מהחלה שלו — לחלק בין המסובים.

(2) באמצע הריקוד הפסיק חרק לא' המסובים חתיכת חלה בפנים צהובות, ואח"כ המשיך לרקוד.

(3) וצוה שיקח ב' חלות שלימות, ויאמר נוסח הקידוש כרגיל, מלבד ברכת בורא פרי הגפן — אם כבר ברך על היין (ראה שו"ע

בס"ד. שיחת ש"פ האזינו, שבת שובה, ה'תשל"א.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. התוועדות זו היא בהמשך לראש השנה, ובפרט שעומדים אנו לפני חלוקת "כוס של ברכה" של ר"ה¹, כך, שהקשר עם ר"ה הוא גם במעשה בפועל — חלוקת "כוס של ברכה" של ר"ה.

ויש להוסיף, שהשייכות לר"ה היא לא רק מצד הסמיכות בזמן, אלא גם בגלל שההכנה לשבת היא מר"ה — ובהקדים:

אע"פ ששבת "מקדשא וקיימא"², לא כמו יו"ט שכל ענינו תלוי בבניי, שלכן אומרים ביו"ט "מקדש ישראל והזמנים", משום ש"ישראל דקדשינהו לזמנים"³, משא"כ בשבת אומרים רק שהקב"ה "מקדש השבת", מ"מ, ישנו גם הענין שבניי עושים את השבת, כמ"ש "ושמרו בני ישראל גו' לעשות את השבת", והיינו, שבניי ע"י עבודתם "עושים" את השבת.

וזהו שאמרו רז"ל⁴ "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת", והיינו, שע"י הטירחא בערב שבת נעשית האכילה בשבת — לא סתם אכילה איזו שתהי' [דכיון שיום השבת אסור בעשיית מלאכה, כולל גם מלאכת נפש, מוכרחת להיות הטירחא בערב שבת כדי שיוכל להיות בשבת איזה ענין של אכילה], אלא האכילה דיום השבת ("יאכל בשבת"), שהיא אכילה נעלית ביותר, ובאין ערוך לגבי האכילה שבימות החול, שלכן "פרש שבתכם לא קאמר"⁵, היינו, שהאכילה דשבת אין בה פסולת.

וכמבואר בתורה אור⁶ ובדרושים שלאח"ז⁷ החילוק בין האכילה דשבת לאכילה דימות החול — שהאכילה של ימות החול היא עבודה באופן ש"בטן רשעים תחסר"⁸, כיון שצריכים לברר את ניצוצות הקדושה מהמקומות שנמצאים בהם כו',

1) כיון שההתוועדות דר"ה שנערכה ביום ועש"ק נמשכה עד לאחר כניסת הש"ק (המור"2).

2) ביצה יז, א.

3) ברכות מט, א.

4) תשא, לא, טז.

5) ע"ז ג, סע"א.

6) זח"ב פח, ב.

7) ר"פ חיי שרה.

8) סידור (עם דא"ח) סדר סעודת שבת ר,

ג ואילך. רג, ג ואילך. סהמ"צ להצ"צ מצות

לא תבערו אש בסופה (דרמ"צ צ, א"ב). ועוד.

9) משלי יג, כה.

— וכמשנ"ת אתמול (במאמר¹⁰) פי' האריז"ל¹¹ על הפסוק¹² "כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם", שב"לחם" (שכולל את כל צרכי האדם¹³ משאר הסוגים דדצ"ח) ישנם ניצוצות קדושה שהאדם זקוק אליהם, וצריך לבררם ולזככם ולהעלותם. ועפ"ז מבאר הבעש"ט¹⁴ הענין ש"התורה חסה על ממונם של ישראל"¹⁵, דכיון שזהו ממון של ישראל, הרי בודאי ישנם בו ניצוצות ששייכים לאדם זה, שצריך לבררם ע"י עבודתו, ולכן התורה חסה — מלשון רחמנות — על ניצוצות אלה, כפי שמצינו לגבי אכילת חזרת בליל הפסח: "מאי חזרת, חסא .. דחס רחמנא עילוון"¹⁶, וכך יש לחוס על ניצוצות אלו ולפדותם מגלותם —

זוהי אמנם עבודה נעלית ביותר, ועד שבה מתבטאת כללות עבודת האדם — עבודת הברורים, ועד שכל ענין ירידת הנשמה בגוף, מהדרגא ד"טהורה היא" ל"בראתה" "יצרתה" ועד ל"נפחתה ביי"¹⁷ הוא בשביל העבודה דבירור הניצוצות שנמצאים בדברים הגשמיים;

אבל אעפ"כ, האכילה דשבת היא נעלית יותר — שאינה ענין של בירורים (כיון ש"פרש שבתכם לא קאמר"), אלא בבחינת "צדיק אוכל לשובע נפשו"¹⁸.

וכיון שההכנה בששת הימים שלפני השבת פועלת הענין ד"יאכל בשבת", אכילה (נעלית) של שבת, הרי מובן שהימים שלפני השבת — שבנדוד"ד הם הימים דר"ה — שייכים לשבת.

ב. ובהתאם לכך, יש מקום לדבר ביום הש"ק זה אודות ענינים השייכים לר"ה. ולכן ידובר עתה בהמשך להמדובר בשבת שלפני ר"ה¹⁸ — הצעתי להרבנים בנוגע לימי ר"ה.

ובהקדמה — שכאשר דורשים ענין מסוים מהזולת, הנה הסדר בזה, שלכל לראש צריך לפעול זאת בעצמו, וביתר שאת וביתר עז, ודוקא עי"ז יכולים לפעול זאת אצל הזולת, וכדברי הגמרא¹⁹: "קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים".

ולהעיר, שבלשון "קשוט אחרים" יש ב' פירושים: (א) לשון ציווי,

10) ד"ה זה היום בתחלתו (לעיל ע' ...).

11) להאריז"ל עה"פ.

12) עקב ח, ג.

13) ראה תר"מ חנ"ג ס"ע 137 ואילך. וש"נ.

14) כש"ט סרי"ח. צוואת הריב"ש סק"ט.

15) ר"ה כז, א. וש"נ.

16) פסחים לט, א.

17) נוסח ברכת "אלקי נשמה" (ברכות ס,

ב).

18) שיחת ש"פ נצו"י בסופה (תר"מ

חס"א ע' ...). וש"נ.

19) ב"מ קז, סע"ב. וש"נ.

(ב) לשון הבטחה (ולא כמו "קשוט עצמך" שהוא רק לשון ציווי), והיינו, שאם יהי' תחילה הענין ד"קשוט עצמך", אזי מובטח לו שיוכל לפעול הענין ד"קשוט אחרים" — "קשוט" מלשון קישוט ע"י תכשיטין — שגם הזולת יענוד את כל התכשיטין.

— האמת היא שגם ב"קשוט עצמך" יש לפרש לא רק לשון ציווי, אלא גם לשון הבטחה, כמו כל הציוויים שבתורה שכוללים גם לשון הבטחה²⁰, אבל, בלשון "קשוט עצמך" כשלעצמו לא מונח באופן ישיר ענין ההבטחה (אלא רק בגלל שכן הוא בכל ציווי התורה), כך, שאין זה סדר בעבודה לסמוך על ההבטחה ד"קשוט עצמך"... אלא שבידעו שכיון ש"לא ידח ממנו נדח"²¹ הנה סוכ"ס אכן יקיים הציווי "קשוט עצמך", הרי זה מקיל על עבודתו, שיוכל להתגבר על כל הקשיים; משא"כ בנוגע ל"קשוט אחרים" — הנה סדר העבודה בהגישה אל הזולת הוא באופן שצריך לידע שסוכ"ס בודאי יפעל עליו.

ג. ובכן: הצעתי היתה — כפי שדובר וגם נכתב — שינצלו את ימי ר"ה להזכיר ולעורר את בני" אודות הענינים שנרמזים בתקיעת שופר: כתב הרס"ג — הובא באבודרהם²² (שהוא ספר המצוי (לא כמו סידור הרס"ג שלא הי' מצוי, ונתגלה רק באחרית הימים), והוא המקור לכל המתעסקים בעניני מנהגי ישראל, ובפרט מנהגי התפלות וכו') — שבתק"ש יש עשרה רמזים, וא' מהם: "להזכירנו מעמד הר סיני שנאמר ב²³ וקול שופר חזק מאד, ונקבל על עצמינו .. נעשה ונשמע".

ובפרטיות יותר:

איתא בגמרא²⁴: "אמר הקב"ה אמרו לפני בר"ה .. מלכיות כדי שתמליכוני עליכם .. זכרונות כדי שיבוא לפני זכרוכם לטובה, ובמה בשופר". ומזה מובן, שהברכות והפסוקים דמלכיות זכרונות ושופרות קשורים באופן ישיר עם תק"ש.

והרי גם ברכות אלו הם ענין עיקרי בר"ה נולכך צריכה הגמרא²⁴ לחדש ש"מצוה בתוקעין יותר מן המברכין, כיצד, שתי עירות באחת תוקעין ובאחת מברכין, הולכין למקום שתוקעין ואין הולכין למקום שמברכין²⁵]. כן, כשם ש"מצות היום בשופר"²⁵, כך מצות היום (בתוקף — אף שרק מדרבנן) בברכות.

23 יתרו יט, טז.

24 ר"ה לד, ב. וש"נ.

25 שם כו, ב. כז, א.

20 ראה תו"א ס"פ תשא (פו, ג). ובכ"מ.

21 ע"פ שמואל"ב יד, יד. וראה תניא

ספ"ל ט. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג.

22 בשער התקיעות (הענין השלישי).

ובין ג' הענינים דמלכיות זכרונות ושופרות — קשורים פסוקי שופרות במיוחד עם תק"ש, כי, אע"פ שגם מלכיות וזכרונות קשורים עם תק"ש, מ"מ, מודגש בהם בעיקר הענין המיוחד שלהם: "מלכיות" או "זכרונות", ואילו ב"שופרות" מודגשת בגלוי השייכות לשופר.

וכפי שרואים שהשייכות של "מלכיות" לשופר היא מצד ענין צדדי, כמ"ש הרס"ג²⁶ ש"כן עושין המלכים בתחלת מלכותם שתוקעין לפנייהם בחצוצרות ובקרנות כו", אבל אין זה ענין השופר מצד עצמו. ועד"ז בנוגע לפסוקי זכרונות; משא"כ בנוגע לשופרות — קשורה תק"ש עם עצם ענינם.

ובפרט ע"פ המבואר בשער היחוד והאמונה²⁷ ששמו של כל דבר כפי שנקרא בלשון הקודש מורה על חיות הדבר — הרי בשמות "מלכיות" ו"זכרונות" לא נזכר בגלוי ענין השופר, משא"כ בשם "שופרות" שיש בו בגלוי ענין השופר, והיינו, שענינם וחיותם של פסוקי שופרות הו"ע השופר.

והנה, התחלת ברכת שופרות היא: "אתה נגלית בענן כבודך על עם קדשך לדבר עמם .. בהגלותך מלכנו על הר סיני .. ובקול שופר עליהם הופעת, ככתוב בתורתך", ובכל ג' פסוקי התורה [שענינם הוא ראי' מן תורה על הענין ד"שופרות", כפי שמבאר רבינו הזקן בד"ה בחכמה יבנה בית²⁸] מדובר אודות קול השופר שבמתן תורה.

וכל זה מתאים עם האמור לעיל מדברי הרס"ג, שא' הענינים שבתק"ש הוא להזכיר את עם ישראל את הקול השופר דמ"ת, על מנת שיקבלו עליהם את כל תרי"ג המצוות.

ועאכו"כ שצריכים לקבל על עצמם את הענינים הכלליים של מ"ת, ועאכו"כ עצם החידוש דמ"ת — "ובנו בחרת מכל עם ולשון" (כפי שמצינו בנוגע ל"שש זכירות" שבכל יום, שא' מהם היא "זכירת מעמד הר סיני", "יום אשר עמדת גו' בחורב"²⁹, ש"טוב לזכרן אצל קריאת שמע, שכשיאמר ובנו בחרת, יזכור מתן תורה"³⁰).

והרי הענין של מ"ת נמשך תמיד — כשם שבנ"י הם עם נצחי, להיותם תמיד במעמד ומצב ש"אתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם

(26) הובא באבודרהם שם (הענין) וראה גם תו"מ חל"ה ע' 107 ואילך. הראשון).

(27) פ"א. (29) ואתחנן ד, יו"ד. (30) שו"ע אדה"ז ס"ס ס"ד. וש"נ.

(28) מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' ריז ואילך.

היום"³¹, וכמ"ש³² "אתם נצבים היום (שקאי גם על ר"ה)³³ כולכם לפני ה' אלקיכם" — ובכל שנה ושנה הרי זה נמשך ביתר שאת ויתר עז, כדאייתא באגה"ק³⁴ ש"בכל שנה ושנה יורד ומאיר . . אור חדש ומחודש שלא הי' מאיר עדיין מעולם", וכיון שאור חדש זה נמשך ע"י תק"ש, הרי מובן שנמשך אור חדש בכל הענינים שבשופר, כולל גם בענין דמ"ת שקשור עם תק"ש, ונמשך לכל בני" בכל מעמד ומצב שבו נמצאים — כמובן מתוכן שני המשלים על תק"ש³⁵: המשל של הבעש"ט שתק"ש הוא הענין של ה"קול פשוט" שישנו אצל יהודי באיזה מעמד ומצב שהוא, וכן המשל של הרה"צ ר' לוי יצחק מברדיטשוב שתק"ש קשור עם הזכרון דקול השופר של מ"ת.

ד. וזה הי' היסוד לבקשתי, שבימי ר"ה יעוררו את בני אודות הענין שנתחדש במ"ת ("ובנו בחרת מכל עם ולשון") — "המבדיל בין ישראל לעמים", ולבטל את הטעות האיומה שאין בה ממשות כלל (וכל ענינה אינו אלא כדי לנסות את בן המלך ולהראות שאינו מתפעל מכל הקשיים כו', כמבואר בתניא³⁶) — הגזירה האיומה בענין "מיהו יהודי", שיתבטלו כל ההעלמות וההסתרים בענין זה, ויהי' "המבדיל בין קודש לחול בין אור לחשך בין ישראל לעמים".

ויישר כחם של כל אלו שכבר דיברו על זה בר"ה, וכן אלו שימשיכו לעורר על זה בעשרת ימי תשובה שבאים בהמשך לר"ה — שהרי ענין התשובה (ענינם של עשי"ת, כמ"ש הרמב"ם³⁷ שבהם התשובה היא "יפה ביותר") קשור עם ענין השופר, כמ"ש הרמב"ם³⁸: "אע"פ שתקיעת שופר בר"ה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר עורו ישנים וכו' וחזרו בתשובה כו'".

ה. ויה"ר שיהי' זה זכרון — שיומשך גם בפועל — להענין שאומרים בר"ה לפני תק"ש: "יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב סלה"³⁹.

יש לדעת אחת ולתמיד שיהודי הוא יהודי, ואלו שאר האומות — יכולים להיות במעמד ומצב ש"עמדו זרים ורעו צאנכם"⁴⁰, או בלשון

(36) ספ"ט. ספכ"ט.

(37) הל' תשובה פ"ב ה"ו.

(38) שם פ"ג ה"ד.

(39) תהלים מז, ה.

(40) ישע"י סא, ה.

(31) ואתחנן ד, ד.

(32) ר"פ נצבים.

(33) לקו"ת ר"פ נצבים.

(34) סי"ד.

(35) בהמשך וככה תרל"ז פ"ע (סה"מ

תרל"ז ח"ב ע' תקסה ואילך).

הרמב"ם⁴¹: "הרי זה מחסידי אומות העולם ויש לו חלק לעולם הבא", אבל הם שייכים לאומות העולם.

אמנם "הלא אח עשו ליעקב"⁴², ו"מפרנסין עניי נכרים עם ישראל"⁴³, אבל אין זו סתירה לכך ש"ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי"⁴⁴, וכפי שדובר פעם בארוכה⁴⁵ שתיבת "שנאה" בלשון הקודש יכולה להתפרש לפעמים על אהבה כזו שאינה בערך לאהבה גדולה ביותר, וראי' לכך ממ"ש⁴⁶ "כי שנואה לאה", שפירושו, שבערך לאהבה גדולה יותר נחשבת אהבה זו לענין של שנאה, ועד"ז בנוגע למאמר רז"ל⁴⁷ "מאי הר סיני, הר שירדה שנאה לעכו"ם עליו" — שלפי ערך האהבה הגדולה לבנ"י, הרי זה נחשב לשנאה⁴⁸.

ובכל אופן צריך לדעת שהם "אומות העולם", וזוהי גם טובתם הם שישארו מאוה"ע, ואילו כשסוחבים את הגוי למקום שאינו שייך אליו, הרי זה עלול גם להזיק לכל מציאותו, כפי שרואים אפילו בענינים פרטים, כמו "עכו"ם ששבת חייב מיתה"⁴⁹ וכיו"ב.

כל זה יש לזכור בר"ה כשתוקעים בשופר, שמזכיר על מ"ת, שאז ה' הענין ד"ובנו בחרת"; ובהמשך לזה באים לחג הסוכות, שבו מקריבים שבעים פרים כנגד שבעים אומות, ועי"ז מקבלים השפעה כו' (כמבואר בארוכה במדרשי חז"ל⁵⁰), ועד שבאים לשמיני עצרת [וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר⁵¹, שהעבודה דשמע"צ היא אותה עבודה כמו בר"ה, אלא שזהו בקו של שמחה] — "עצרת תהי' לכם"⁵², שהקב"ה אומר לבנ"י: "בואו ונגלגל אני ואתה, בפר אחד ואיל אחד"⁵³, באופן ש"יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך"⁵⁴, "ישראל ומלכא בלחודיה"⁵⁵.

(50) סוכה נה, ב. תנחומא פינחס טז.

במדב"ר פכ"א, כד. פרש"י פינחס כט, יח.

שם, לה. וראה מאמרי אדה"ז תקס"ט ע' רלח

ואילך. ועם הגהות כו' — אוה"ת דרושים

לסוכות ע' א'תשנה ואילך. ועוד.

(51) ד"ה ביום השמע"צ תרצ"ה פכ"ו

(סה"מ קונטרסים ח"ב שלט, א). — נעתק

ב"היום יום" כב תשרי, שמע"צ. וראה גם

תו"מ — רשימת היומן ע' שנג.

(52) פינחס כט, לה.

(53) תנחומא ובמדב"ר שם.

(54) משלי ה, יז.

(55) ראה זהר ח"א סד, א"ב. רח, ב. ח"ג

לב, א.

(41) הל' מלכים פ"ח הי"א.

(42) מלאכי א, ב.

(43) גיטין סא, א.

(44) מלאכי שם, ב"ג.

(45) ראה שיחת ש"פ במדבר תשל"ס

(תו"מ ח"ס ע' ...).

(46) ויצא כט, לא.

(47) שבת פט, סע"א.

(48) ברשימה נוספת, אלא שזהו באופן

שמענין השנאה כפי שהוא בקדושה (בנוגע

ללאה), נשתלשל ונתגשם ענין השנאה

לאוה"ע.

(49) סנהדרין נח, ב.

וכל זה מתחיל מ"אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם",
שפירושו, שבני "קיימים ועומדים. . שזוכין בדין"⁵⁶, וגם "נצבים" מלשון
"נצב מלך"⁵⁷, והיינו, שכל אחד נעשה מלך על עצמו בעבודתו, ועי"ז
נעשה שליט ומלך על כל העולם, שזהו"ע ד"מלכותו בכל משלה"⁵⁸,

ועד שע"ז באים לקיום היעוד שכותב הרמב"ם בסוף הלכות
מלכים: "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים"⁵⁹ [ומוסיף שם,
שבזה גופא "יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים"⁶⁰],
בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

* * *

1. הביאור בדברי רבינו הזקן בסידורו⁶¹ "אחר קריאת התורה יכין
עצמו לתקוע בשופר ויאמר קאפיל זה (מזמור מז שבתהלים)⁶² ז' פעמים"
— (א) הדיוק "אחר קריאת התורה", לרמז על השייכות דתק"ש לענין
מ"ת⁶³, כדברי הרס"ג הנ"ל (ס"ג), (ב) "יכין עצמו כו'", מבלי לפרט הכנה
פרטית, כי ההתעוררות וההכנה לתק"ש אינו דבר השווה לכל נפש, וכל
אחד צריך להכין את עצמו לפום שיעורא דילי⁶⁴. וענין זה נאמר בנוגע
לתק"ש דוקא, להיותה מצוה כללית שנוגעת לעבודת האדם במשך כל
השנה (ע"ד שקבע רבינו הזקן לומר "לשם יחוד" פעם אחת בכל יום
(קודם "ברוך שאמר"), ש"יוצאים בזה על כל היום") — הוגה ע"י כ"ק
אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חל"ט ע' 43 ואילך.

61 ראה כש"ט בהוספות סמ"א. וש"נ
62 נעתק ב"היום יום" כה אלול).
63 (א) מלכים-א, כב, מת. וראה אוה"ת
נצבים ע' א'רא ואילך.
64 (א) תהלים קג, יט.
65 (א) ישע"י יא, ט.
66 (א) חסר קצת (הנו"ל).
67 (א) וכמדובר כמ"פ, שגם כאשר מדייקים
בפרט זה או אחר, הנה דוקא על ענינים
עיקריים וכלליים לא שמים לב להתעכב
עליהם.
68 (א) כפי שזכר לראשונה (בשייכות
לתק"ש) בסידור הארז"ל, ולא בסידורים
שלפניו (סידור הרס"ג וסידור ר' עמרם גאון).
וכן הפסוקים שמביא רבינו הזקן שאומרים
לפני תקיעות, שר"ת שלהם: קר"ע שט"ן —
זכרו לראשונה בסידור הארז"ל (ובאבודרהם

— פסוקים אחרים).
63 (א) ובפרט שקריאת התורה גופא היא
ענין של מ"ת, שהרי בשעת קרה"ת מברכים
"אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את
תורתו", וכן אמרו רז"ל (ברכות כב, א. וש"נ)
"מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע אף
כאן כו'", כיון שבשעת הקריאה והלימוד
בתורה נעשה הענין דמ"ת מחדש.
64 (א) ולדוגמא: יש מי שמתעורר ממ"ש
בכתר שם טוב (ספר שצריך להיות אצל כל
חסיד, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר (ראה סה"ש
תש"ט ס"ע 336 ואילך)), ויש מי שמתעורר
ממ"ש בשו"ע הארז"ל, יש מי שמתעורר
מ"ש בספרי חסידות פולין (שבהם הובאו
כמה עניני התעוררות), ויש מי שמתעורר
ממ"ש במטה אפרים (שחסידים היו רגילים
לעיין בו), וכיו"ב.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

ולאחר כל הכוונות וכל עניני התעוררות — הנה העיקר הוא שיומשך במעשה בפועל ("המעשה הוא העיקר"⁶⁵), להמשיך "עיקר שכינה בתחתונים"⁶⁶, שענין זה נעשה ע"י תק"ש בקול פשוט דוקא, ועי"ז זוכים לקיום היעוד "והי' ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד"⁶⁷, "כשאני נכתב אני נקרא"⁶⁸, בגלוי למטה בעוה"ז, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

* * *

ז. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה שיר המעלות ממעמקים גו'.

* * *

ח. בנוגע ללימוד פסוק בפרשת השבוע עם פירוש רש"י, כרגיל, יש בפרשתנו פירוש רש"י שבא בהמשך לפירוש רש"י שאודותיו דובר בשבת שלפנ"ז⁶⁹ ("שבת סליחות", שיש לו שייכות ליום הש"ק זה, "שבת שובה", כמובן בפשטות מהשמות עצמם) — בנוגע לדברי משה ליהושע "כי אתה תבוא את העם הזה"⁷⁰; וגם בפרשתנו יש פירוש רש"י בהמשך לזה — בפסוק מ"ד: "ויבוא משה וידבר גו' הוא והושע בן נון", שלכאורה אינו מובן מתחילתו ועד סופו.

ט. הביאור בפירוש רש"י: "שבת"⁷¹ של דיוזגי היתה, ניטלה רשות

— סיים משה רבינו כתיבת הס"ת, כמ"ש (שם, ט ובפרש"י) "ויכתוב משה וגו' ויתנה", "כשגמרה כולה נתנה כו", ואם נאמר שהי' זה בשבת, נמצא, שכתובת הפרשיות וילך** שזהו האזינו וברכה היתה ביום השבת — שזהו דבר שאינו מתקבל אצל בן חמש למקרא.

וגם ע"ד ההלכה — יש ראשונים שסוברים שמשה מת בערב שבת (תורה

(* ואולי הי' כתוב ברש"י "ש' (או שלט' — שלטון, בהמשך למ"ש רש"י בפ' וילך: "אין שלטון ביום המות") של דיוזגי הי", והמעתיק שלא הבין כוונת רש"י, חיפש ומצא בגמרא והעתיק משם: "שבת (ב' במקום ל', ות' במקום ט') של דיוזגי (ושינה גם מ"הי" (להיתה". (** ואולי גם פרשת נצבים — אם נאמר שגם "אתם נצבים היום גו' הי' באותו היום.

65) אבות פ"א מ"ז.

66) שהש"ר רפ"ה.

67) זכרי' יד, ט.

68) פסחים נ, סע"א. וש"נ.

69)

70) וילך לא, ז.

71) כ"ה בסוטה יג, ב. וכן איתא בזהר (ח"ב קנו, א) שמשה מת בשבת, וכ"כ רבינו הזקן בשו"ע (או"ח סרצ"ב ס"ה) שבמנחת שבת "נוהגים לומר ג' פסוקים צדקתך .. על ג' צדיקים שנפטרו בשעה זו, יוסף משה ודוד".

אבל ע"פ פשש"מ אי אפשר לומר שהי' זה בשבת*, שהרי ביום זה — כאשר "וילך משה גו' ויאמר גו' בן מאה ועשרים שנה אנכי היום", "היום מלאו ימי ושנותי ביום זה נולדתי ביום זה אמות" (ר"פ וילך ובפרש"י)

מזה וניתנה לזה, העמיד לו משה מתורגמן ליהושע שיהא דורש בחייו, כדי שלא יאמרו ישראל בחיי רבך לא הי' לך להרים ראש. ולמה קוראהו כאן הושע, לאמר שלא זחה דעתו עליו, שאע"פ שניתנה לו גדולה, השפיל עצמו כאשר מתחלתו",

— שרש"י מצרף ג' מדרשי חז"ל שבמקורם⁷² אינם שייכים זל"ז, בגלל ההכרח בפשוטו של מקרא:

רש"י מפרש הענין ד"דיוזגי כו" כאן, ולא (כבגמרא⁷³) על הפסוק⁷⁴ "וילך משה ויהושע ויתיצבו באוהל מועד"⁷⁵ — כיון שכאן נתחדש שמושה ויהושע היו שוים⁷⁶ בהדיבור לבנ"י בסגנון של נשיא.

ולכן "העמיד לו משה מתורגמן", כי דרשה של נשיא נאמרת ע"י מתורגמן⁷⁷. ומוסיף רש"י: "שלא יאמרו ישראל בחיי רבך לא הי' לך להרים ראש" — כדי לבאר הטעם שנשיאותו של יהושע התחילה כבר

74 וילך שם, יד.
75 דלכאורה, הקושי בזה הוא דוקא בפ' וילך — כיון שרק כאן נאמר ש"גם יהושע נצב במחנה שכינה", "דהיינו אוהל מועד", ולא כמו "עד היום (ש)לא בא למחנה שכינה .. רק משה בלבד" (ראה חדא"ג מהרש"א לסוטה שם), משא"כ בפרשתנו שנאמר "ויבוא משה וידבר גו' באזני העם הוא והושע בן נון", לא קשה מאומה, כיון שבדרך כלל הי' משה בא לדבר עם בנ"י בלוויית יהושע משרתו.

וכן יש להקשות בנוגע לדברי רש"י "למה קוראהו כאן הושע .. שאע"פ שניתנה לו גדולה כו" — שהצורך לקראו "הושע" דרוש בפ' וילך דוקא, כיון ששם מסופר אודות עיקר הגדולה שניתנה ליהושע, שנצב במחנה שכינה יחד עם משה.

76 ולכן הוצרך רש"י להבהיר בפסוק "הקהילו אלי" (וילך שם, כח), "ולא תקעו אותו היום בחצוצרות להקהיל את הקהל .. ולא השליט יהושע עליהם" — כיון שיש מקום לקס"ד שגם יהושע יוכל להשתמש בהם, כיון שיש אצלו כבר ענין של נשיאות.

77 וכפי שהבן חמש למקרא זוכר מה שלמד בספר שמות (וארא ז, א) שהקב"ה אמר למשה "אהרן אחיך יהי נביאך", ומפרש רש"י: "יהי מתורגמן".

מכאן — מנחות ל, א. רא"ש פ' ערכי פסחים (סי' יג). ועוד, כדי שלא נצטרך לומר שסיים כתיבת הס"ת בשבת.

ומה שתיירן השל"ה (הובא בשו"ת חת"ס ח"ו סכ"ט) שסיום כתיבת הס"ת בשבת הי' ע"י השבעת הקולמוס — הנה נוסף על השקו"ט (ראה הנסמן בלקו"ש שבפנים הערה 21) בנוגע לכשרות ס"ת*** שלא נכתבה ע"י מעשה ידי אדם בדרך הטבע, אלא בדרך נס, הרי מצינו בגמרא (ב"ב טו, א) שהי' חילוק בכתיבה בין כל הס"ת לשמונה פסוקים האחרונים שהי' משה כותב בדמע, וע"פ האמור, הול"ל חידוש גדול יותר — לא רק בנוגע לשמונה הפסוקים האחרונים, אלא גם בנוגע לפרשיות וילך האזינו וברכה, שנכתבו ע"י השבעת הקלמוס.

72 ולהעיר, שיש כאלו שמחפשים תמיד את המקור שממנו מביא רש"י את פירושו, וכאשר מוצאים את המקור — בגמרא או במדרש, יוצאים י"ח, ושוב לא צריכים לעשות מאומה! ... אבל האמת היא שצריך למצוא את הכרח הדברים בפשוטו של מקרא.
73 סוטה שם.

*** ובפרט בנוגע לס"ת שכתב משה רבינו, שהיא המקור לכל ספרי התורה שנכתבו במשך כל הדורות שנעתקו ממנה.

בחיי משה⁷⁸, כיון שהי' הכרח בדבר⁷⁹, בגלל שיהושע הי' תמיד בתכלית הביטול — "נער" ו"משרת".

ובהמשך לזה יש צורך להבהיר "ולמה קוראהו כאן הושע" (כפי שהי' נקרא לפני שקראו משה יהושע), כאן דוקא⁸⁰, בפסוק שבא להדגיש ההכרח דהרמת ראש (נשיאות) של יהושע עוד בחיי משה — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁸¹ בלקו"ש חכ"ט ע' 195 ואילך.

* * *

י. הביאור⁸² בלקוטי לוי"צ⁸³ לאגה"ת פ"ד: "הקוץ שעל היוד" רומז לבחי' רצון העיון ב"ה שלמעלה מעלה ממדרגת בחי' חכמה עילאה", "הכפל דלמעלה הוא כי חכמה סתימאה דאריך אנפין הוא למעלה מחכמה עילאה דאצילות, ורצון העליון שהוא גלגלתא הוא למעלה מחכמה סתימאה, א"כ רצון העליון הוא למעלה מעלה מחכמה עילאה דאצילות"⁸⁴

ביותר. ועפ"ז יש לבאר גם דיוק לשון רש"י "העמיד לו משה מתורגמן ליהושע" (דלכאורה, אף שבהכרח לומר שהי' ליהושע מתורגמן, מהי ההוכחה ש"העמיד לו משה", ולא שהקב"ה העמיד לו או שיהושע העמיד מעצמו) — דכיון שמצינו ש"משה השתדל במינויו של יהושע "בעין יפה", הרי מובן שעשה בעצמו כל הדרוש למנהיגותו של יהושע ("שלא יאמרו כו").

80 אבל לולי זאת אין מקום להקשות למה חזר ונקרא "הושע" לאחר שקראוהו "יהושע" — די"ל, "שלא קראו יהושע כי אם על שם י"ה יושיעך מעצת מרגלים, וכל זמן שאחד מן אותו דור הי' קיים, הי' נקרא בשם יהושע, וכאשר תם כל הדור ההוא, לא הי' מקום לתפלה זו, וחזר וקראו הושע" (כלי יקר עה"פ).

81 בשילוב שיחת ש"פ האזינו תשמ"ג.
82 קודם הביאור אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א, שצריך לקצר, כיון שצריך עוד לחלק "כוס של ברכה".
83 הערות לנתיא ס"ע כט.
84 אף שבבחי' הכתר (רצון העליון) יש כמה מדרגות, וכמשנת"ל במאמר (ס"ג) שיש

78 דלכאורה די בכך ש"משה נענש שלא יכנס לארץ, אלא יהושע יכניס את בני" לארץ — לאחר מיתת משה, שלא בפניו; אבל למה מגיע לו עונש שיצטרך לראות את יהושע דורש לבני" כמותו?!

ואף שאיתא בגמרא (סנהדרין קה, ב) "בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו" — הרי אין ראוי שכן הוא גם בפשטות הכתובים, שהרי רש"י לא מביא זאת בפש"מ, ובודאי אין זה ענין המובן בפשטות כ"כ עד שרש"י לא הוצרך להביאו.

ואדרבה: מצינו במדרש (דב"ר פ"ט, ט) בנוגע לאפשרות ש"משה ישאר בחיים תחלת הנהגתו של יהושע, ש"צעק משה ואמר מאה מיתות ולא קנאה אחת", ומזה מוכח שהי' שייך אצל משה ענין של קנאה — מצד הקדושה, כי, "פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה" (ב"ב עה, סע"א. וש"נ), שזהו סדר שונה בעבודה, ו"פני חמה" אינו יכול לסבול ("קצן ניט פאָרנעמען") "פני לבנה".

79 ובגלל שהי' הכרח בדבר — עשה זאת משה בשמחה ובטוב לבב, כפי שהשתדל בסמיכת יהושע "בעין יפה, יותר ממה שנצטווה" (פרש"י פינחס כז, כג), כדי שנהגתו של יהושע תהי' בואפן הטוב

— שכדי לנקות את הפגמים בד' אותיות שם הוי', צריך להמשיך ממדריגה שלמעלה לגמרי משם הוי', לא רק למעלה מחכמה⁸⁵ עילאה⁸⁶ ("למעלה" סתם), אלא גם למעלה מחכמה סתימאה⁸⁷ ("למעלה מעלה") — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חל"ט ע' 152 ואילך.

יא. בהמשך להמדובר⁸⁸ בפירוש רש"י בפ' וילך על הפסוק⁹⁰ "כי אתה תבוא את העם הזה", ש"הקב"ה אמר ליהושע כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם, תביא על כרחם, הכל תלוי בך, טול מקל והך על קדקדן, דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור", ולא כמו ש"משה אמר ליהושע, זקנים שבדור יהיו עמך, הכל לפי דעתן ועצתן" — יש להוסיף:

כיון שסוכ"ס מדובר אודות זקנים שבמשך ריבוי שנים השתתפו עם משה "במשא העם" (בניגוד ליהושע שלא הי' בין הזקנים, כדמוכח מזה שבקנאו לכבודו של משה אמר: "אלדד ומידד מתנבאים במחנה"⁸⁹, כיון שהי' במחנה, ולא יחד עם הזקנים), הרי בודאי שיתכן שיאמרו לפעמים דבר נכון ("אֵץ גלייכע זאָך")... ואעפ"כ, "הכל תלוי בך", אא"כ הונחה אצלו דעת ועצת הזקנים, שאז הרי זה נחשב לדעתו (של יהושע). וע"ד המבואר בנוגע ללימוד התנאים והאמוראים ש"היו מביטין אורחין ושבילין דאוא"ס באותן ההלכות (כפי שהם בשרשם למעלה) .. כך יפסקו הדין וההלכה" (כדאיתא בביאוה"ז⁹⁰ בביאור מאמר הזהר"י על הפסוק⁹² "כי ישרים דרכי ה'"),

— שזהו גם המקור למ"ש בהקדמה לתניא אודות "מחלוקת תנאים ואמוראים מן הקצה אל הקצה ממש", כמו ב"ש מחמירים וב"ה מקילים, ש"נשמות ששרשן ממדת חסד הנהגתן גם כן להטות כלפי חסד להקל כו" —

עבודת הביורורים — שהרי מו"ס דא"א הוא "מקור הביורורים", ועז"נ "בחכמה אתבירורו" (כמובא באגה"ק (סכ"ח)), ולכן בהכרח שתהי' ההמשכה מבחי' שלמעלה גם מחכמה סתימאה.

(88) שיחת ש"פ נצו"י ס" (תו"מ ח"ס ע' ...).

(89) בעלותך יא, כו.

(90) לאדהאמ"צ — וישלח כ, ב.

(91) ח"א קעה, ב. וראה גם זח"ג רמד, ב.

(92) הושע יד, יו"ד.

מדות שבכתר, שנקראים "טורי חשוכא", וכן יש בחי' חכמה סתימאה וגלגלתא, וא"כ, הי' לו לכפול תיבת "למעלה" ג"פ.

(85) שהרי התורה בכלל היא בחי' חכמה — חכמתו של הקב"ה, וגם המצוות שענינם רצון, הרי הם באים ע"י החכמה, ד"גדול תלמוד שמביא לידי מעשה" (קידושין מ, ב. וש"נ).

(86) חכמה עילאה דייקא, ולא חכמה תתאה, בחי' מלכות.

(87) ובפרט שגם בחי' חכמה סתימאה שייכת לעבודה דתו"מ"צ, שכלותה הו"ע

דלכאורה אינו מובן: הרי מצינו בגמרא⁹³ שאפילו כשהראו מלמעלה מהי ההלכה, "עמד רבי יהושע על רגליו ואמר (תורה) לא בשמים היא", וא"כ, איך יכולים לפסוק הלכה על סמך מה שרואים למעלה?! — והרי ענין זה נאמר לא רק על מי שאין הלכה כמותו, אלא על פסקי כל התנאים והאמוראים!

ומבואר בזה⁹⁴, שלאחרי שראו את הענינים כפי שהם למעלה, חזרו והתכוונו והתייגעו בזה, ורק לאחרי שהענין הונח בשכלם, אזי פסקו הדין, ולכן הרי זה נחשב לפס"ד שנקבע למטה בארץ.

והענין בזה — דלכאורה אינו מובן: אם הענין הונח בשכלם, מהי התועלת בראיית הענין למעלה?! — שבכל ענין ישנו כפי שהוא מצד ימין או מצד שמאל, וצריך לידע אם לחפש בצד ימין או בצד שמאל, ועל זה הועילה ראיית הענין למעלה כפי שהוא לאמיתתו — לידע באיזה צד לחפש, ואז התייגעו כו' עד שהונח בשכלם.

[ועפ"ז יובן מה שמצינו ששיבחו תלמיד אחד שסתור דברי רבו, ושיבחו תלמיד שני שהסכים לדעת רבו — דלכאורה אינו מובן: מהו שבחו של התלמיד שהסכים לדעת רבו? ווח"ו לומר ששיבחוהו שאמר שמסכים לדעת רבו, אף שלא הונח אצלו כן — שהרי אסור ללמוד תורה באופן כזה⁹⁵] — ששיבחו אותו על כך שמלכתחילה הונח בשכלו כפי שהענין הוא לאמיתתו, כדעת רבו].

וזוהו גם מה שמצינו בספרי אדמו"ר האמצעי מאמרים שהם אות באות ממאמרי רבינו הזקן, מבלי להזכירו (ולא כמו במאמרי הצ"צ שבהם יש ציוני מ"מ שענין זה הוא במאמר רבינו הזקן וענין זה הוא במאמר מו"ח כו'), וכן במאמרי רבינו הזקן יש ענינים שהם מדברי המגיד והבעש"ט כצורתם אות באות, מבלי להזכירם [וכמו בספר התניא, שכותב רק "מלוקט מפי ספרים ומפי סופרים", ואינו כותב על אף ענין מי אמרו, אע"פ שמביא כמה ענינים בלשונם של המגיד והבעש"ט, וכן מגדולי ישראל שלפנ"ז כמו האריז"ל וכו'], ולכאורה, למה לא נאמרו בשם אומרים (ובפרט ע"פ הידוע מ"ש המג"א⁹⁶ אודות גודל החטא באמירת דבר שלא בשם אומרו)? — אך הענין הוא⁹⁷, שלאחרי ששמעו מרבותיהם, התייגעו בזה בעצמם עד שהונח בשכלם ונעשה ענין שלהם.

95) ראה רמב"ם הל' סנהדרין רפ"י.

96) ארו"ח סקנ"ו סק"ב.

93) ב"מ נט, ב.

94) ראה תו"מ חנ"ה ע' 280 הערה 88.

וש"נ.

ועד"ז בנדר"ד, שכאשר יהושע שומע דבר-מה מהזקנים, הנה לאחרי שהונח אצלו, הרי זה ענין שנעשה ע"פ ההנהגה שלו בתור "דבר אחד לדור".

יב. ויש לסיים בענין של פועל — ה"בכז":

ההוראה בנוגע לטענה אודות הפצת המעיינות או מבצע תפילין, שאם זה ענין שנוגע כ"כ, ובזה תלוי ביאת משיח וכו', למה נתחדש הדבר רק בדורות האחרונים⁹⁷, ולא הי' בדורות שלפנ"ז⁹⁸, שהמענה על זה⁹⁹ הוא: "דבר אחד לדור כו"¹⁰⁰ — נכלל בשיחה שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפסה בלקו"ש חי"ט ע' 307 ואילך.
(ואח"כ אמר:)

כדרכי הנני משתדל לקשר כל ענין עם מבצע תפילין — חפשת לקשר זאת גם עם ענין השופר, ועזר ה' שאכן יש קשר ביניהם: הטעם ש"טוב לתקוע בצד ימין"¹⁰¹ — "משום דכתיב¹⁰² והשטן עומד על ימינו לשטנו (והתקיעה מערכת השטן¹⁰³) .. ולא בשמאל¹⁰⁴, מפני שהתפילין של יד מגינה"¹⁰⁵.

[ו"איטר יש לתקוע בימין דידי"¹⁰⁶, שהיא שמאל של כל אדם — דאף שהתקוע צריך להוציא י"ח את כל הקהל, ורוב בני אדם אינם איטרי יד, וא"כ, הי' צריך לתקוע (עבורם) בימין (של כל אדם), מ"מ כיון שהוא מניח תפילין בימין (של כל אדם), הרי "התפילין של יד מגינה", ולכן אינו צריך לתקוע בימין].

כלומר: הנחת תפילין דאתמול (שהרי בר"ה אין מניחים תפילין) וביום שלפנ"ז, או מה שפעל על יהודי נוסף להניח תפילין, מגינה על צד שמאל, עד כדי כך, שאין צורך בענין השופר!

מקאריץ, שנותנים את כל הענינים עד לאבן היקרה שבכתר המלך, כדי שכולי האי ואולי יפעל הדבר עמידת בן המלך שיהי' חי וקיים. (100) ו"יפתח בדורו כשמואל בדורו" (ר"ה כה, רע"ב).
(101) רמ"א אר"ח סתקפ"ה ס"ב. שו"ע אדה"ז שם ס"ו.
(102) זכר"ג, ג. א.
(103) שו"ע אדה"ז שם.
(104) הג"מ — הובא במג"א שם.
(105) אגודה — הובא במג"א שם סק"ד.
(106) מג"א שם.

97) "כמ"ש האריז"ל דדוקא בדורות אלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה" (תניא אגה"ק סכ"ו), ולאח"ז בדורו של הבעש"ט ורבינו הזקן וכו' עד לדורנו זה.
98) עליהם נאמר "ראשונים בני מלאכים" (נסמן בלקו"ש חט"ו ס"ע 281).
99) ובזה גופא י"ל ההסברה — שמצד הענין ד"אכשור דרי"ב בתמי" (יבמות לט, ב ובפרש"י. ושי"ג), הוצרכו להוסיף ענינים אלו בדורות האחרונים דוקא. וכהמשל הידוע (נסמן בלקו"ש ח"ל ע' 170) שאמר רבינו הזקן להמגייד בנוגע לטענת הרה"צ ר' פינחס

ויתירה מזה: הסיבה לכך ש"השטן עומד על ימינו לשטנו" —
 דלכאורה מדוע עומד השטן בימין דוקא, ובפרט שמקומו בצד שמאל —
 היא בגלל שאינו יכול לעמוד בצד שמאל, בגלל ששם ישנה ההגנה
 דתפילין של יד!

וזהו גם מ"ש¹⁰⁷ "נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו", "בזרוע עזו אלו
 תפילין"¹⁰⁸, והיינו, שע"י מצות תפילין פועלים על יד שמאל — שמצד
 עצמה היא יד כהה¹⁰⁹ — שיהי' בה חוזק ועוז ("זרוע עוזו") יותר מאשר
 יד ימין; ועי"ז נעשה הענין ד"ראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך
 ויראו ממך"¹¹⁰, וגם — אם יש צורך בכך — "וטרף זרוע אף קדקד"¹¹¹.

ועי"ז יומשכו כל הברכות, עד "וזאת הברכה אשר ברך משה איש
 האלקים"¹¹², וקשור גם עם ברכת יצחק, כמבואר בסידור בשער
 התקיעות¹¹³ ש"עיקר ומקור כל הברכות לעולם המשיך יצחק דוקא",
 להיותם היותר נעלות שבאים באופן של תגבורת כו', כמ"ש¹¹⁴ "ויתן לך
 האלקים גו'", והיינו, שממשיכים ממקור ושורש כל הברכות עד למטה,
 בכל ההשפעות.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן בידו הק' לכל אחד מהמסובים מ"כוס
 של ברכה" דר"ה, ואח"כ בירך ברכה אחרונה.
 טרם צאתו התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "כי בשמחה
 תצאו"].

(111) ברכה לג, כ.
 (112) שם, א.
 (113) בסופו (רמז, א"ב).
 (114) תולדות כז, כח.

(107) ישעי' סב, ח.
 (108) ברכות ו, א.
 (109) ראה שו"ע אדה"ז או"ח רסכ"ז.
 וש"נ.
 (110) תבוא כח, יו"ד. וראה ברכות שם.

הוספה

א

בייה, די מ״ח תשי״ג
ברוקלין.

הרה״ח הו״ח אייזא נ״נ עוסק בצ״צ וכו׳
מוה״ר שמואל שי ש״ב

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו מבין כסא לעשור, ונהניתי ממ״ש אשר התפלל תפלת
מוסף בתור ש״ץ ברי״ה ובטח גם ביום הקדוש, ובודאי נתקבלו תפלות עם ישראל
להמשיך עליהם ועל כאו״א מאתנו בתוך כלל ישראל שנה טובה ומתוקה בטוב
הנראה והנגלה.

מוסג״פ המשך מאמרי ר״ה תשי״ג אשר בטח יזכה בהם את הרבים,
בברכה לבריאות הנכונה ולהגדיל פעולותיו הטובות בתורה ומצוה.

ב

בייה, די מ״ח תשי״ח
ברוקלין

הו״ח אייזא נ״נ וכו׳ מוה׳ שמואל שי

שלום וברכה!

מיט צופרידענהייט האָב איך באַקומען אייער ביישטייערונג וועלכע איז
איבערגעגעבען געוואָרען צו דער לשכת חשאיין לזכותו ולזכות זוגתו תחי, בכלל
איז דאָך דער זכות פון צדקה זייער גרויס און בפרט איז דאָס איינע פון די
גרעסטע מעלות אין צדקה גופא, די צדקה פון חשאיין, וארז״ל צדקה איז שקולה
כנגד כל המצות.

א

מוה״ר שמואל שי ש״ב: ריין, מנסתר. אגרות נוספות אליו — אג״ק ח״ו אגרת א׳תשנב,
ובהנסמן בהערות שם. וראה גם שם אגרת א׳תתכג.

ב

נדפסה בתשורה (הולצברג, תשס״א).

מוה׳ שמואל: ליובאשיצקי, ברוקלין. אגרות נוספות אליו — אג״ק ח״כ אגרת ז׳תנו,
ובהנסמן בהערות שם.

לשכת חשאיין: שעי׳ מחנה ישראל.

גרעסטע מעלות אין צדקה .. חשאיין: ראה ב״ב ט, ב. יו״ד, ריש ע״ב. רמב״ם הל׳ מתנות
עניים פ״י ה״ח.

וארז״ל צדקה .. שקולה כנגד כל המצות: ב״ב ט, א. ירושלמי פאה פ״א ה״א. וראה תניא
פל״ז (מח, ב).

און השם יתברך זאָל העלפען אַזוי ווי אין דעם פּאָל איז דאָך דאָס וואָס מצוה גוררת מצוה, די מצוה פון צו זיין אַ ש״ץ ובפרט בימי הרצון בהמצאו ובהיותו קרוב, ראש השנה ויום הכפורים, האָט מיטגעבראַכט די מצוה פון צדקת חשאים, זאָלט איר אַזוי גיין מחיל אל חיל פון מצוה צו מצוה, און עס זאָל זיין — כמה שכתוב — בשמחה ובטוב לבב, ווי עס ווערט ערקלערט בארוכה אין פילע ערטער בדא״ח, די אומבאַדינגטע נויטיקייט און די גרויסקייט פון שמחה של מצוה.

און ווי רבנו הזקן שרייבט אין דעם ענין פון שמחה של מצוה דברים נפלאים (תורה אור פ' תולדות כ' ע"ב) אַז דער אריז"ל איז געווען זייער שמח בעשיית המצות וכי עיין שם.

בברכה לפעולות טובות מתוך בריאות הנכונה לאריכות ימים ושנים טובות ובפרט אַז ס'איז געווען אויך דער ענין פון דירה חדשה, וואָס משנה מקום משנה מזל לטובה ולברכה, בטוב הנראה והנגלה. ובברכה לבשו"ט.

[תרגום חפשי]

בשמחה קבלתי את תרומתו אשר נמסרה ל"לשכת חשאים" לזכותו ולזכות זוגתו תחי'. בכלל הרי הזכות של צדקה — נעלית מאד, ובפרט הנה זוהי אחת מהמעלות הגדולות ביותר בצדקה גופא — צדקת חשאים, ואריז"ל שצדקה שקולה כנגד כל המצות.

השם יתברך יעזור, שכשם שבמקרה דנן, הרי זה ש"מצוה גוררת מצוה" — המצוה דלהיות ש"ץ, ובפרט בימי הרצון "בהמצאו" ו"בהיותו קרוב", ראש השנה ויום הכפורים, גררה עמה את המצוה של צדקת חשאים — כך ילך "מחיל אל חיל", ממצוה למצוה, ויהי זה — כמה שכתוב — "בשמחה ובטוב לבב", כפי שמבואר בארוכה במקומות רבים בדא"ח הצורך המוחלט וגודל המעלה דשמחה של מצוה.

וכפי שכותב רבנו הזקן בענין דשמחה של מצוה דברים נפלאים (תורה אור פ' תולדות כ' ע"ב), שיהי האריז"ל שמח מאד בעשיית המצות וכי, עיין שם.

בברכה לפעולות טובות מתוך בריאות הנכונה לאריכות ימים ושנים טובות, ובפרט שגם הי' הענין של דירה חדשה, שמשנה מקום משנה מזל לטובה ולברכה, בטוב הנראה והנגלה. ובברכה לבשו"ט.

מצוה גוררת מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

בהמצאו ובהיותו קרוב: ישעי' נה, ו. וראה ר"ה יח, א. וש"נ.

מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.

כמה שכתוב — בשמחה ובטוב לבב: תבוא כח, מז. וראה רמב"ם הל' לולב בסופן.

ערקלערט .. פילע ערטער בדא"ח .. שמחה של מצוה: ראה תר"מ סה"מ חשון ע' רעט. אלוף ס"ע רמא ואילך. וש"נ.

משנה מקום משנה מזל: ראה ר"ה טז, ב. ב"מ עה, ב. ועוד.

לזכות

התמים **מנחם מענדל** שיחי
לרגל הכנסו לעול המצוות
ש"פ נצבים, כ"ח אלול, ה'תשע"ו
שנת הקהל את העם

ולזכות אָחיו ואחיותיו
שמואל, לוי יצחק, חי' מושקא ושיינא
שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

נדפס על ידי ולזכות הוריהם
הרה"ת ר' **שניאור זלמן** וזוגתו מרת **רבקה** שיחיו **סודרי**

ולזכות זקניהם
הרה"ת ר' **חיים** וזוגתו מרת **חנה** שיחיו **סודרי**
הרה"ת ר' **יהושע** וזוגתו מרת **שמחה** שיחיו **שיש**